

Apie disertacijų gynimą Vilniaus universiteto Istorijos fakultete

LIETUVOS ISTORIŲ DARBOTVARKĖ ATNAUJINANTIS TYRIMAS

Apie Nerijaus Babinsko daktaro disertaciją *Moldova XIV a. viduryje – XVI a. viduryje kaip socialinės struktūros tipologijos problema* ir jos gynimą

Vienas žymiausių Lietuvos sociologų Zenonas Norkus knygoje „Kokia demokratija, koks kapitalizmas? Pokomunistinė transformacija Lietuvoje lyginamosios istorinės sociologijos požiūriu“ teigia, kad dabartinė Lietuvos istorija, sociologija, ekonomika ir kiti socialiniai bei humanitariniai mokslai yra daugiausia lituanistiniai¹. Šis Lietuvos socialinių ir humanitarinių mokslų etnocentris pobūdis aiškinamas ne vien jų jaunyste. Nuo pat šių mokslų institucionalizacijos ir profesionalizacijos nepriklausomoje tarpukario Lietuvoje pradžios jų atvira (o sovietmečiu latentiška) misija buvo liudijimas pasauliui, kad Lietuva yra ne vien geografinė, bet ir sociokultūrinė kategorija. Z. Norkaus manymu, šių misiją sėkmingai įvykdžius ir Lietuvai integruojantis į Europos valstybių ir tautų bendriją, Lietuvos humanistikai ir socialiniams mokslams metas atnaujinti savo darbotvarkę ir ieškoti naujų būdų pažinti Lietuvą².

Galime teigti, kad šiandien Lietuvos istorijos mokslo baruose jau galime išvelgti atsinaujinimo požymių. Pamažu atsiranda istorinių tyrimų, kurie Lietuvos istoriją tiria iš regioninės bei pasaulinės perspektyvos. Tačiau labiausiai džiugina atsirandantys visuotinės istorijos tyrimai, tiesiogiai nesusiję su nacionaline istorija. Svetimų visuomenių praeities pažinimas prisideda ir prie gilesnio savos visuomenės istorijos bei jos kon-

tekstų pažinimo. 2010 m. rugsėjo 30 d. Vilniaus universitete, Istorijos fakultete Nerijus Babinskas viešame doktorantūros posėdyje ekstermu apgynė humanitarinių mokslų istorijos krypties disertaciją *Moldova XIV a. viduryje – XVI a. viduryje kaip socialinės struktūros tipologijos problema*. Disertacija rengta VU Istorijos teorijos ir kultūros istorijos katedroje 2002–2010 m., mokslinis vadovas – prof. habil. dr. Edvardas Gudavičius. Disertacijos pagrindu paskelbtos penkios mokslinės publikacijos recenzuojamuose mokslo leidiniuose³. Paminėtina, kad rengdamas disertaciją N. Babinskas šešis mėnesius stažavo Alexandru Ioan Cuzos universitete (Jasai, Rumunija).

Istorijos mokslo krypties disertacijos gynimo tarybą sudarė: pirmininkas – prof. dr. Alfredas Bumblauskas (VU, istorija), nariai – prof. habil. dr. E. Gudavičius (VU, istorija), prof. habil. dr. Z. Norkus (VU, sociologija), prof. dr. Zigmantas

¹ Norkus Z. Kokia demokratija, koks kapitalizmas? Pokomunistinė transformacija Lietuvoje lyginamosios istorinės sociologijos požiūriu. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2008, p. 52.

² Ten pat, p. 13.

³ Žr. Babinskas N. Tributalizmo koncepcija: S. Amin, J. Haldono ir H. H. Stahlio sampratų lyginamoji analizė // Lietuvos istorijos studijos. 2009, t. 24, p. 178–194; *jo paties*. Concept of Tributalism: A Comparative Analysis of S. Amin, J. Haldon and H. H. Stahl's approaches // Revista Romăna de Studii Baltice si Nordice. 2009, nr. 1, p. 65–85; *jo paties*. Политические отношения Великого Княжества Литовского (ВКЛ) и Молдовы в 1430–1447 гг. // Revista de istorie a Moldovei. 2008, nr. 3, p. 3–15; *jo paties*. Socialinių santykių bizantiškosios civilizacijos šalyse VII–XIV amžiuje tipologijos metmenys // Lietuvos istorijos studijos. 2005, t. 16, p. 9–18; *jo paties*. Feodalizmo Vakarų Europoje genezė ir reikšmė pasaulio istorijos procesui: L. Vasiljevo ir E. Gudavičiaus sampratos // Lietuvos istorijos studijos. 2004, t. 14, p. 9–17.

Kiaupa (VDU, istorija), prof. dr. Šarūnas Liekis (MRU, istorija), oponentai – habil. dr. Alvydas Nikžentaitis (LII, istorija) ir prof. dr. Rimvydas Petrauskas (VU, istorija).

Prieš pereinant prie disertacijos gynimo eigos aprašymo būtina keliais sakiniais aptarti patį tyrimą. Disertacijos problemas implikavo rumunų ir moldavų istoriografijos teorinis ribotumas. Iki šiol nebuvo adekvačios konceptualiai reflektuotos ir pakankamai apsvarstytos ankstyvosios Moldovos socioekonominės struktūros interpretacijos, paremtos klasikine marksistine gamybos būdų / formacijų teorija. Iš to kyla disertacijos tikslas – remiantis apibrėžtais kriterijais, suformulavus tipologinę ikikapitalistinių visuomenių skalę, derinant klasikinę marksistinę (gamybos būdų / formacijų) ir neomarksistinę pasaulio kaip sistemos traktuotes, konceptualiai reinterpretuoti moldavų ir rumunų istoriografijoje vyraujančią ankstyvosios Moldovos visuomenės socialinės struktūros sampratą. Iki šios disertacijos ankstyvosios Moldovos visuomenės socialinė struktūra beveik visuotinai buvo kvalifikuojama kaip feodalizmas marksistinės formacijos prasme.

Be įvado, išvadų ir literatūros sąrašo, disertaciją sudaro trys dalys. Pirmoji (teorinė) dalis skirta: 1) aptarti ir pagrįsti pagrindinių, tyrimui aktualių (t. y. klasikinės marksistinės gamybos būdų / formacijų ir pasaulio kaip sistemos teorijų) sąvokų ir kategorijų vartoseną; 2) sistemingai (remiantis paties disertanto suformuluota klasifikacija) išskleisti abiejų krypčių marksistinių visuotinės istorijos modelių raidą ir įvairovę; 3) įvertinti abiejų marksistinių teorijų suderinamumo galimybes, t. y. apibrėžti kriterijus ir jais remiantis sudaryti dvi tipologines ikikapitalistinių visuomenių skales. Antroje (taikomojoje) dalyje analizuojama XIV a. vidurio – XVI a. vidurio Moldovos socialinė sandara tyrimui aktualiais „pjuviais“ ir jos raidos tendencijos: 1) nuosekliai aptariamai gamybinių jėgų būklės ir raidos savitumai Moldavijoje XIV a. viduryje – XVI a. viduryje tam, kad būtų galima labiau išryškinti jų poveikį; 2) apibrėžtais aspektais analizuojama gamybos būdo šerdis – gamybinių santykių – specifika XIV a. vidurio – XVI a. vidurio Moldovoje; 3) aptarus empirinių duomenų, kuriais disponuoja rumunų ir moldavų istoriografija, būklę, įverti-

namas išorinio poveikio XIV a. vidurio – XVI a. vidurio Moldovai pobūdis ir intensyvumas. Trečioji (tipologinė) dalis skirta, remiantis antroje dalyje atskleistomis charakteristikomis, nustatyti Moldovos XIV a. viduryje – XVI a. viduryje socialinės struktūros tipą (remiantis klasikinio marksizmo ir kombinuota skale) ir ją tipologiškai, siekiant tam tikro provokacinio efekto, palyginti su kito Europos periferinio regiono (Vidurio Rytų Europos) visuomenėmis, esančiomis panašioje raidos stadijoje. Pagrindinė disertacijos išvada: remiantis teorinėje dalyje apibrėžtais kriterijais, Viduramžių Moldovos socialinė struktūra negali būti traktuojama kaip feodalinis gamybos būdas. Derinant klasikinę marksistinę (endosociuminę) ir neomarksistinę pasaulio kaip sistemos (egzosociuminę) metodologijas, Moldovos visuomenė XIV a. viduryje – XVI a. viduryje kvalifikuojama kaip *klaninės pusiau feodalinės prekybinės ir bendruomeninės politarinės prekybinės* politinių ekonomijų hibridas.

Disertacijos naujumas grindžiamas trimis aspektais: teoriniu metodologiniu, teminiu ir istoriografiniu, kurių svarbiausias yra pirmasis. Kombinuotas dviejų pagrindinių marksistinių visuotinės istorijos traktuočių taikymas konkrečiam atvejui tirti yra metodologinė naujovė lietuvių istoriografijoje. Ne mažiau svarbus yra disertanto atliktas bazinių kriterijų, leidžiančių tipologizuoti ikikapitalistines visuomenes, apibrėžimas.

Gynimo tarybai pirmininkavęs prof. A. Bumblauskas, pristatęs N. Babinsko disertaciją, suteikė žodį disertacijos moksliniam vadovui prof. E. Gudavičiui. Profesorius visų pirma priminė ginamos disertacijos rašymo istoriją. Disertacijos būta dviejų variantų. Paskutiniame (antrajame) variante jo indėlis yra labai mažas, palyginti su prof. Z. Norkaus indėliu. E. Gudavičius pažymėjo, kad, vertindami disertaciją, susiduriame su kliūtimi, kurią įvardijo „Marpezijos uola“. Anot profesoriaus, problema kyla iš to, koks modelis taikomas ir plėtojamas moldaviškosioms XIV–XVI a. realijoms ir kas yra Moldova. Konstruojant modelį reikėjo apsispręsti dėl istoriografijos, kuri Moldovos atveju yra vien tik marksistinė. Tačiau čia iškyla nauja problema: kaip atskirti kvazimarksizmą nuo paradigminio marksizmo postulatų, kurie neplėtoja šio konkretaus atvejo?

Anot profesoriaus, disertantui reikėjo tą užduotį atlikti pačiam, nes nebuvo kuo remtis. Toliau E. Gudavičius pažymėjo, jog Moldova yra tik mažesnė istorinė Moldavijos dalis, dirbtinai sukurta 1812 metais. Taip pat negalima iš tyrimo lauko paleisti Valachijos, kurioje gyvena tie patys rumunai. Iš to kyla tiriamos visuomenės klausimas. Anot profesoriaus, reikėjo apsispręsti tirti Moldovą, o ne Moldaviją, tačiau Moldova istoriškai neišivaizduotina be Moldavijos. Tai ir buvo ta „Marpezijos uola“, kurią disertantui kiekviename žingsnyje reikėjo apeiti.

Pirmasis oponentas habil. dr. A. Nikžentaitis savo kalbą pradėjo pažymėjimu, kad Lietuvoje dar nėra įprasta ginti disertacijas, parašytas nenacionalinės istorijos tema, ir šiuo atžvilgiu N. Babinsko darbas yra išimtis. Parengti šiam darbui reikėjo ne tik gerai mokėti vakarietiškas kalbas, bet ir rumunų kalbą, kurios išmanymu gali didžiuotis nedaugelis Lietuvos istorikų. Anot A. Nikžentaičio, kitas disertacijos pranašumas – tyrimas parašytas remiantis marksistine metodologija. Šios taikymas disertacijoje atlieka ir šviečiamąjį darbą – supažindina Lietuvos istorikų bendruomenę su modernia (ne vulgariaja, dominavusia sovietinėje Lietuvoje bei visoje Sovietų Sąjungoje) marksistine istoriografija. Tačiau oponentas, nors ir pažymėjo, jog disertantas gali būti laikomas moderniu marksistu, kartu priekaištavo dėl kai kuriose vietose pasireiškusio dogmatiško santykio su šių teorijų kūrėjais. Anot jo, disertantas Karlo Marxo ir Friedricho Engelso tekstuose bando atrasti atsakymus į klausimus, kuriais šie nepasisakė. Į šį oponento priekaištą N. Babinskas atsakė teigdamas, kad tokia atsakymų ieškojimo praktika yra įprasta Vakarų marksistams. Kitas oponento priekaištas buvo dėl tyrimo struktūros – didesnė jo dalis yra skirta marksizmo teorijoms aptarti, o mažesnė – pačios Moldovos feodalinės visuomenės analizuoti. Į šią pastabą disertantas atsakė, kad teorinė tyrimo dalis nėra didesnė už atvejo tyrimą, tai rodo spaudos ženklų skaičius. Paskutinis oponento priekaištas buvo susijęs su ribotu lyginamojo metodo taikymu darbe, nes tai neleido išnaudoti šio metodo teikiamų galimybių. Disertacijos objektas ir tyrimo tikslas, suponuojantis tipologinę tyrimo struktūrą, neišvengiamai reikalavo Moldovos visuomenę lyginti su kaimy-

nėmis. Šis pageidavimas yra tarsi išpildomas darbo pabaigoje, tačiau tam skirta vos keli puslapiai. Moldova palyginama ne su kuria nors viena Vidurios Rytų Europos visuomene, o su viso regiono šalimis. Toks lyginimas nėra išsamus ir gerokai silpnina visą darbą.

Po disertanto atsakymų į pirmojo oponento klausimus kalbėjęs antrasis oponentas prof. dr. R. Petrauskas ėmėsi kritinio darbo. Disertacijos pavadinimas žadėjo įdomių išvalgų komparatyvinės istorijos požiūriu. Nūdienos moksle tyrėjas yra laisvas pasirinkti įvairias tyrimo strategijas, teorines prielaidas ir metodologines priemones. Tačiau oponentas disertacijoje pasigedo motyvuoto naudojamų ir nenaudojamų priėgų pasirinkimo. Anot R. Petrausko, disertantas, išsikeldamas ambicingą tikslą suvokti Moldovos vietą regiono ir dar platesniame kontekste, net nemėgino diskutuoti su esamomis ganėtinais gausiomis nemarksistinėmis teorijomis apie Viduramžių Europos įvairių regionų raidos tendencijas. Būtent per šio neargumentuoto apsiribojimo prizmę oponentas ir vertino ginamą disertaciją. Nors darbas yra istoriografinio pobūdžio, susipažinimas (ir skaitytojo supažindinimas) su esama šaltinių būkle yra tiesiog privalomas tam, kad apskritai suvoktume, kokios istorinės realijos čia gali būti nagrinėjamos, kokios šaltinių nubrėžtos studijų ribos ir t. t. Akivaizdu, kad be šaltinių analizės sunku suprasti, kaip autorius gali tikrinti istoriografijos hipotezes ar spręsti apie jų patikimumą. Anot oponento, tai ypač išryškėja disertacijos išvadose – pagrindinė išvada pateikiama dviem variantais. Disertacijoje naudota istoriografinio žanro neužbaigtumą liudijo ir kita R. Petrausko pastaba. Tyrime, nagrinėjant platesnius nei moldaviški klausimus, remtasi labai negausia dalyko literatūra. R. Petrauskas, kaip ir pirmasis oponentas, nurodė centrinę, t. y. ketvirtąją disertacijos dalį, kurioje komparatyvinėje perspektyvoje turėjo išryškėti Moldovos vieta Viduramžių Europos valstybių „tipologiniame atlase“. Joje panaudota viena Juliuszo Bardacho sintezė ir po vieną Dušano Treštiko ir Boriso Florios straipsnį. Pasak oponento, yra didžiulis šių regioninės istorijos tyrimų įdirbis, kuris aiškiai rodo Vidurio ir Rytų Europos regiono (ar regionų) istorinės raidos sudėtingumą. Iš to kilo kiti disertacijoje pasitaikantys nesusipra-

timai, susiję, pavyzdžiui, su valdovo ir diduomenės valdžios santykiu, jų „nuosavybės“ formomis ir pan. Teiginys, kad Moldovos kilmingųjų disponavimas žemės nuosavybe buvo suvaržytas, nieko netikėto nepasako. LDK bajorų disponavimas žemės valdomis tuo metu taip pat buvo suvaržytas visokių apribojimų iš giminaičių pusės (pirminis perkimas, trečdalis ir pan.), todėl bent jau šia prasme Moldovos skirtingumas niekaip neišryškėja. Anot R. Petrausko, apie kitus skirtumus galima tik numanyti, nes daugybė aspektų, galinčių parodyti diduomenės (bajorijos) valdžią Moldovoje (pareigybių suteikimo pobūdis, vedybiniai santykiai), lieka nepaliesti. Antai 3.2.2.2. skyrius, skirtas Moldovos diduomenės socialinės galios klausimui, apeina pamatinius bajorijos istorijos dalykus (asmeniniai santykiai su valdovu, pareigybių sistemos genezė, giminės samprata ir jos pokyčiai, vedybų politika). Be šių klausimų visumos neįmanoma suvokti bajorijos žemėvaldos, kuri tiesiogiai susijusi su tyrimo objektu. To rezultatas – vietoj Moldovos integruotos socialinės istorijos vaizdinio pateikiami tik svarstymai apie jos ūkinių procesų kryptis. Šios (dėl menkai išlikusių šaltinių) atpažintinos labai mažai. R. Petrauskas pažymėjo, jog platesnis visų įmanomų aspektų įtraukimas į analizę galėjo padėti adekvačiau suvokti ankstyvosios Moldovos socialinės istorijos raidą. Konstatavęs darbo trūkumus, pasisakymo pabaigoje oponentas pažymėjo, jog tyrimą naujovišką ir moksliskai vertingą daro istoriografinis darbo pobūdis⁴. Daugeliu atvejų autorius sėkmin-

⁴ Beje, tai nėra pirmoji VU Istorijos fakulteto Istorijos teorijos ir kultūros istorijos katedroje parengta bei apginta istoriografinio žanro disertacija. Žr. šias disertacijas: *Sepetyt N. Molotovo–Ribentropo paktas ir Lietuva: teorinės, istoriografinės ir istorinės problemos. Daktaro disertacija: humanitariniai mokslai, istorija (05 H). Mokslinis darbo vadovas – doc. dr. A. Bumblauskas. Vilnius: Vilniaus universitetas, 2002 (VUB RS, F76–4165); Gailius B. 1944–11953 m. partizanų karas šiuolaikinėje Lietuvos istorijoje, politinėje ir teisinėje kultūroje. Daktaro disertacija: humanitariniai mokslai, istorija (05 H). Mokslinis darbo vadovas – prof. dr. A. Bumblauskas. Vilnius: Vilniaus universitetas, 2009 (VUB RS, F76–4993); Žiemelis D. Abiejų Tautų Respublikos socialinė ekonominė raida XVI–XVIII amžiuje: feodalizmas ar periferinis kapitalizmas? Istorografinė analizė. Daktaro disertacija: humanitariniai*

gai pristato ir kritiškai analizuoja istoriografijos tendencijas ir atskirus istorikų teiginius. Tyrimas, kuriame apibūdinamos istoriografijos nuomonės, yra sklandus ir aiškus, iš pateiktų duomenų daromos įtikinamos išvados. Disertantas, atsakydamas į antrojo oponento kritiką, pripažino, kad deramai nepristatė esamos šaltinių būklės. Šaltiniai lakoniškai buvo paminėti tik įvadinės dalies išnašose ir tam tikrais „pjūviais“ nagrinėjant Moldovos visuomenės struktūrą. Kita vertus, N. Babinskas pažymėjo, jog tyrimo tikslas buvo polemizuoti su vyraujančiomis istoriografinėmis tendencijomis. Disertantas sutiko ir su R. Petrausko kritika, kad per mažai analizuoti bajorijos socialinės istorijos klausimai ir nepakankamai išnaudotos lyginamojo metodo teikiamos galimybės.

Vėliau kalbėję gynimo tarybos nariai N. Babinsko ginamą darbą vertino teigiamai. Prof. dr. Z. Kiaupio nuomone, disertacija naujoviška lietuvių istoriografijoje istoriniu sociologiniu pobūdžiu bei netradiciniu (nenacionalinė istorija) tyrimo objektu. Tarybos narys diskusijoje iškėlė klausimą dėl marksizmo ribų: kada besimodifikuodamas marksizmas nustoja būti marksizmu? Prof. dr. Š. Liekio teigimu, ginama disertacija yra naujovių išdėstymas, paliekantis erdvės tolesnėms paieškoms. Taip pat jis pažymėjo disertacijos taikomąjį pobūdį, konkrečiai – tyrimo rezultatų panaudojamą tiek mokosioms priemonėms ruošti, tiek dėstytojų kvalifikacijai tobulinti. Prof. habil. dr. Z. Norkaus nuomone, šiandienos Lietuvos istorijos mokslo kontekste, kur ruošiamos lituanistinės, geriausiai atveju – regioninės disertacijos, šis darbas yra unikalus. Europinės istoriografijos praktikoje jau seniai įprasta turėti nacionalinę istoriografiją ir visuotinę istoriją. Profesorius diskusijoje iškėlė strateginio pobūdžio klausimą: kokia kalba skatinsime N. Babinsko sekėjus rašyti visuotinės istorijos krypties disertacijas? Tarybos nario teigimu, labiau vertėtų orientuotis į anglų kalbą, kuri yra dabartinė tarptautinė mokslo kalba. Ginamos disertacijos atveju

mokslai, istorija (05 H). Moksliniai darbo vadovai: prof. habil. dr. Z. Norkus, doc. dr. S. Pamerneckis. Vilnius: Vilniaus universitetas, 2009 (VUB RS, F76–5033). Plačiau apie šias disertacijas ir jų gynimą žr. leidinio „Lietuvos istorijos studijos“ 10-ame bei 25-ame tomuose.

būtų galimybė gynimo taryboje turėti rumunų ar moldavų istoriką, net ir patį prof. B. Murgescu. Anot Z. Norkaus, tai būtų galimybė tiesiogiai išsiaiškinti su juo kai kuriuos abejotinus disertacijos dalykus, pasireiškusius pernelyg kategorišku B. Murgescu teiginių dėl gyventojų skaičiaus kritikavimu. Žinojimas, kad gynime bus pats rumunų istoriografijos atstovas, disertantą skatintų savo tyrime daug ką atidžiau ir preciziškiau formuluoti. Taip pat Z. Norkaus teigė pasigedęs griežtesnio teorijos ir tiriamo atvejo dalių sujungimo. Disertacijos pradžioje išdėstomos rusiškos marksistinės teorijos, o paskui pereinama prie istoriografijos analizės, kurioje rašoma „o prisiminkime“, „o sugrįžkime“ prie to, kas buvo parašyta. Tik pačioje disertacijos pabaigoje mėginama visą teorinį instrumentarijų pritaikyti tam, kas buvo aprašyta antroje dalyje. Nesant organiško ryšio tarp teorinės ir atvejo analizės dalių tarybos narys (kaip ir oponentas R. Petrauskas) įžvelgė būtinybę tyrime analizuoti ir pirminius šaltinius. Šios analizės būtinumą rodo ir disertacijos išvadų skirtumai, kelių išvadų variantų pateikimas. Akademiniėje istoriografijoje to neturėtų būti. Z. Norkaus teigimu, teorijos nauda pasireiškia tuomet, kai ši (stokojant duomenų) veikia kaip teleskopas laike: padeda bent palyginimais sudaryti hipotetinį, bet ryškų vaizdą, kaip galėjo būti. Disertacijoje šis teorinis mąstymo efektas, tarybos nario nuomone, nebuvo visiškai pasiektas. Pasisakymo pabaigoje profesorius kalbėjo apie marksistinę disertacijos pobūdį ir taip netiesiogiai atsakė į Z. Kiaupos iškeltą marksizmo ribų klausimą bei apgynė disertantą nuo oponento A. Nikžentaičio pastabos dėl dogmatiško santykio su marksizmo teorijų kūrėjais. Z. Norkaus teigimu, tyrimą kvalifikuoti marksistiniu (o jos autorių marksistu) galima tada, kai jis pradamas

nuo *išsamus* šios teorijos kūrėjų darbų rūpimu klausimu aptarimo. Sutikimas, polemizavimas rūpimu klausimu su marksizmo kūrėjais ir rodo kūrybišką, laisvą marksizmą. Tačiau šioje vietoje ir išryškėjo disertacijos gynimo paradoksas. Disertacija marksistinė, bet Z. Norkaus dėka paaiškėjo, kad N. Babinskas ne tik nepanaudojo, bet ir nežinojo, kad K. Marxas savo „Kapitalo“ I tome yra paskyręs net penkis puslapius XIX a. Rumunijos realijoms, kur užsimena ir apie ankstesnius laikus bei apie galimą jų teorinę interpretaciją. Tarybos pirmininkas prof. A. Bumblauskas, pritardamas anksčiau išsakytiems tarybos narių vertinimams, pateikė disertantui naują pastabą, jog įvade per menkai pagrįstas tyrimo iš visuotinės istorijos pasirinkimas. Dėl to lieka neaišku, ką jis duoda mūsų erdvės (ir kartu Vidurio Europos) istorijos suvokimui. Kita vertus, tarybos pirmininkas pabrėžė, kad kur kas paprasčiau yra pasirinkti paprastą temą, pagal įprastą metodiką surinkti medžiagą ir ją aprašyti. Profesorius pažymėjo, jog disertantui buvo nelengva rašyti disertaciją, o ir vadovai ne visada galėjo patarti. Tai rodo N. Babinsko gebėjimą savarankiškai dirbti mokslinį darbą. Į mokslinę diskusiją įsitraukęs Cahulo (Moldovos Respublika) valstybinio universiteto prorektorius doc. dr. Sergiu Cornea padėkojo Lietuvos istorikams, tiriantiems moldaviškas istorines problemas (moldavų istorikai tuo metu užsiima politika). Taip pat jis išreiškė viltį, jog ši disertacija bus ne nagrinėtų klausimų pabaiga, o tolesnių tyrimų pradžia.

Tarybos nariai balsuodami vienbalsiai nutarė suteikti Nerijui Babinskui humanitarinių mokslų (istorijos krypties) daktaro laipsnį. Sveikiname kolegą, sėkmingai atnaujinsį Lietuvos istorikų tyrimų darbotvarkę.

Darius Žiemelis